

dubna (první 23. 4. 1996, 1 ex.). V první dekádě IV jarní tah vrcholí (celkem 45,7% pozorování). Později počet pozorování klesá až do první dekády VI, kdy zde tento tah končí. Na podzimním tahu byl zastížen pouze 4x a poslední pozorování je z 9. 10. 1954, 1 ex., Tovačov (viz tab. 2).

Literatura

ČAPEK V. 1930: Ptactvo župy Olomoucké. In: ČERNÝ N. & PELÍŠEK R. (eds.): Přírodní poměry střední

a severní Moravy. Vydaly Učitel'ské Jednoty v župě olomoucké, Kroměříž, pp. 398–431.

DOUPAL L., KOZÁK V. & TOMAN A. 1993: Ptactvo Tovačovska. Zprávy MOS, 51: 107–132.

HUDEC K. et al. 1987: Fauna ČSSR Ptáci II. Academia, Praha.

KAŠPAR R. 1889: Ptactvo moravské. Časopis muzea olomouckého, 6: 20–26.

SITKO I., DVORSKÝ M. & DVORSKÁ J. 1983: Ptactvo Kroměřížska. Zprávy MOS, 41: 19–85.

Tab. 1 / Tab 1: Počty pozorovaných rybáků bělokřídých na střední Moravě / *Number of observed White-winged Black Tern in Middle Moravia*

Počet rybáků bělokřídých / <i>Number of Terns</i>	1	2–10	10–50	50–280
Počet pozorování / <i>Number of observations</i>	26	41	10	3

Tab. 2 / Tab 2: Počty pozorování rybáka bělokřídého během roku / *Number of observations of White-winged Black Tern during the year*

Měsíc / <i>Month</i>	IV			V			VI			VII			VIII			IX			X		
Dekáda / <i>Decade</i>	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3
Počet / <i>Amount</i>	-	-	13	32	22	6	3	-	-	-	-	-	1	-	2	-	-	-	1	-	-

Výskyt potápky rudokrké (*Podiceps grisegena*) na Tovačovsku

Occurrence of Red-Necked Grebe (Podiceps grisegena) in Tovačov region

Lubomír Doupal¹⁾

¹⁾ Sienkiewiczova 3, 772 00 Olomouc, Česká republika

DOUPAL L. 2006: Výskyt potápky rudokrké (*Podiceps grisegena*) na Tovačovsku. *Occurrence of red-necked grebe (Podiceps grisegena) in Tovačov region*. Zprávy MOS 64: 145–147.

Potápka rudokrká je na Tovačovsku vcelku pravidelně, ale v malém množství, protahujícím ptákem. V posledních asi 5 letech se však stává v dané oblasti vzácná. Pro jarní tah udává HUDEC et al. (1994) vrchol v měsíci květnu, ale na Tovačovsku to je měsíc duben. Podzimní tah je srovnatelný s údaji v jiných částech republiky.

Red-necked Grebe passes through Tovačov region quite regularly, even though in small quantity. But, in the last about 5 years, it becomes rare in the given area. For spring migration, HUDEC et al. (1994) declare the top in May, but in Tovačov region it is in April. Autumn migration is comparable with the data in other parts of the Republic.

Keywords: *Podiceps grisegena, migration, Tovačov region*

Úvod

Potápka rudokrká (*Podiceps grisegena*) obývá boreální, mírné i stepní pásmo Holarktidy. Hlavním hnízdním prostředím jsou vnitrozemské vody. Typické jsou docela malé a mělké rybníky nebo jezera s dobře vyvinutým pásmem vynořené i ponořené vegetace. Je rozšířena od Švédska (500–700 párů) a Dánska (800–1000 párů) přes Německo (1500–2100 párů), jihovýchodní Evropu po Turecko. Vzácně hnízdí ještě západněji. Z Ruska jsou hlášeny nejvyšší stavy (asi 10 000 párů) s centrem rozšíření v deltě Volhy. Zimuje v mělkých pobřežních vodách západní a jižní Evropy (HAGEMEIJER & BLAIR 1997).

V České republice patří potápka rudokrká k vzácně a nepravidelně hnízdícím druhům. Podle ŠTASTNÉHO et al. (1996) u nás hnízdí 0–5 párů. Zcela jiná je u nás situace při průtahu, kdy se objevuje pravidelně, ale v malém množství ve všech rybníčních oblastech (HUDEC et al. 1994). Cílem tohoto příspěvku je zhodnocení výskytu potápky rudokrké na rybnících v Tovačově.

Materiál a metodika

Práce obsahuje výsledky o výskytu potápky rudokrké z vodních ploch v okolí Tovačova (kvadrát 6569) od roku 1953 do konce roku 2003. Tato oblast se nachází v Hornomoravském úvalu s nadmořskou výškou kolem 200 m. Prakticky všechna pozorování pocházejí z rybníků: Hradecký (120 ha), Křenovský (16 ha) a štěrkovny Donbas (230 ha). Při zpracování dat jsem vycházel jak z vlastních pozorování, tak i z pozorování jiných ornitologů, kteří působí v této oblasti. Jedná se především o J. Šírka, J. Polčáka a M. Vavříka, za což jim patří můj vřelý dík. Veškerá pozorování jsou uložena v mé kartotéce.

Výsledky

Potápka rudokrká patří na Tovačovsku k pravidelně protahujícím druhům ptáků (DOUPAL et al. 1993). Svědčí o tom 119 údajů o 184 exemplářích získaných do konce roku 2003. Poprvé zde byla

zaznamenána Kozákem těsně po vzniku Hradeckého rybníka (1952), a to 19. 3. 1953, 2 ex. a 9. 5. 1954, 1 ex. Ačkoliv byla této lokalitě v 50. letech věnována velká pozornost, existují z té doby jen tyto dva zmíněné údaje. V 60. a 70. letech zde byla prováděna pozorování velmi nepravidelně. Až po roce 1980 zde dochází k pravidelnému ornitologickému výzkumu a většina pozorování pochází právě z tohoto období (tab. 1). Potápka rudokrká se zde vyskytovala během celého roku (tab. 2).

Jarní tah zde není tak výrazný jako podzimní a probíhá v kratším časovém úseku. První pozorování pocházejí z druhé poloviny března. Nejranější pozorování je z 19. 3. 1953, 2 ex., počet pozorování postupně vzrůstá a vrcholí v dubnu. Během května zde jarní tah končí. Celkem bylo na jarním tahu pozorováno 43 ex., což je 23,3% z celkového počtu pozorovaných ptáků. Maximální počet, a to 7 ex., byl zjištěn 28. 3. 1986. Z jarního období pochází celkem 29 údajů. Podzimní (letní) tah je početnější než jarní a probíhá v delším časovém úseku. Začíná již koncem června. Dne 26. 6. 1982 byl pozorován 1 ex. Postupně počet pozorování i ptáků vzrůstá a vrcholí v září a říjnu. V prosinci zde tento tah končí. Zimování bylo zaznamenáno jen v roce 1983 (1–2 ex). Celkem bylo na podzimním tahu pozorováno 141 ex., což je 76,6% z celkového počtu pozorovaných ptáků. Maximální počet na tomto tahu byl zjištěn 14. 9. 1986, 5 ex. Z období podzimního tahu pochází celkem 88 údajů.

Literatura

- DOUPAL L., KOZÁK V. & TOMAN A. 1993: Ptactvo Tovačovska. Zprávy MOS, 51: 107–132.
- FIALA V. 1965: Hnízdění a průtah potápek rudokrkých *Podiceps grisegena* na Náměštských rybnících. Sylvia, 17: 5–21.
- HAGEMEIJER E. J. M. & BLAIR M. J. (eds.) 1997: The EBCC Atlas of European Breeding Birds: Their Distribution and Abundance. TAD Poyser, London.
- HUDEC K. et al. 1994: Fauna ČR a SR. Ptáci 1. Academia Praha.

ŠŤASTNÝ K., BEJČEK V. & HUDEC K. 1996: Atlas
hnízdniho rozšíření ptáků v České republice
1985–1989. H&H, Jinočany.

Tab. 1 / Tab. 1: Počet pozorování potápky rudokrké (*Podiceps grisegena*) v jednotlivých letech / Number of observations of Red-necked Grebe (*Podiceps grisegena*) in particular years

Rok/ Year	1953	1954	1974	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
n	1	1	1	2	8	7	8	5	9	4	6	3	7	7
Rok/ Year	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
n	3	5	9	1	6	12	6	2	3	0	1	1	1	0

Tab. 2 / Tab. 2: Počty pozorování potápky rudokrké (*Podiceps grisegena*) na Tovačovsku v průběhu roku / Number of observations of Red-necked Grebe (*Podiceps grisegena*) in Tovačov region during the year

Měsíc / Month	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
n	1	1	9	15	5	1	3	10	24	26	13	11

Potápka černokrká (*Podiceps nigricollis*) na Náměšťských rybnících v minulosti a současnosti

Black-necked Grebe (Podiceps nigricollis) on Náměšťský ponds in the past and at present

Vladimír Fiala¹⁾

¹⁾ Svatopluk Čecha 4, 612 00 Brno, Česká republika

FIALA V. 2006: Potápka černokrká (*Podiceps nigricollis*) na Náměšťských rybnících v minulosti a současnosti. *Black-necked grebe (Podiceps nigricollis) on Náměšťský ponds in the past and at present.* Zprávy MOS 64: 147–151.

Tento příspěvek srovnává masové hnízdění potápky černokrké na Náměšťských rybnících v letech 1958–1988 se spíše ojedinělým hnízděním v období 1989–2003. Zatímco v 1. období připadl střední začátek hnízdění na 22. 5. (n = 1929, 18. 5. – 17. 7.), v současné době až na 4. 6. (n = 66), tedy o 2 týdny později. Není v to započítán výjimečný rok 1992, který se rozsahem hnízdění trochu přibližuje minulosti, dokonce až na 9. 6., tedy o 3 týdny později. Úspěšnost tohoto pozdního hnízdění byla také slabší. Menší kolonie dokonce ztroskotaly. V tomto období připadlo na jeden hnízdící pár 0,71 mláďat, která dospěla, zatímco co v předchozím období to bylo 1,01 mláďat. Reprodukční součinitel se také zmenšil z 0,504 na 0,354. Celkem 56% z párů přítomných v hnízdění době nehnízdilo vůbec. Zdá se, že osamělé hnízdění nevede u potápky černokrké k dobrým výsledkům.

This contribution compares mass nesting of Black-necked Grebe on Náměšťský ponds in 1958–1988 with more or less rare nesting in the period 1989–2003. While average start of the nesting in the first period fell on 22nd May (n = 1929, 18. 5. – 17. 7.), it is not earlier than on 4th June today (n = 66), that is of 2 weeks later. Not considering the exceptional year 1992, which a bit approaches the past with its range of nesting with its 9th June that is of 3 weeks later. Success of this late nesting was also decreased, smaller colonies even crashed. In this